გაუმარჯოს თავისუფალ ხელოვნებას
თავისუფალ საქართველოში!

გაუმარჯოს საქართველოს
დემოკრატიულ რესპუბლიკას!

,,თეატრი და ცხოვრება''

წლიურად 15 მან., ნახევარი წლით 9 მან. თითო ნომერი—1 მან. ხელის მოწერა მიიღება: თბილისში, ბაზრის ქ. № 20, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. თბილისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება" იოსებ იმედაშვილს.

1918 წ. № 16 კვირა, ქრისტეშობისთვის 22 ფასი 2 მან. წელიწადი მეექვსე გამოცემის

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლის ჟურნალ ,,თეატრი და ცხოვრება''-ზე წლიური ფ სი 25 მან.

ნოე ჟორდანია
საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარე.

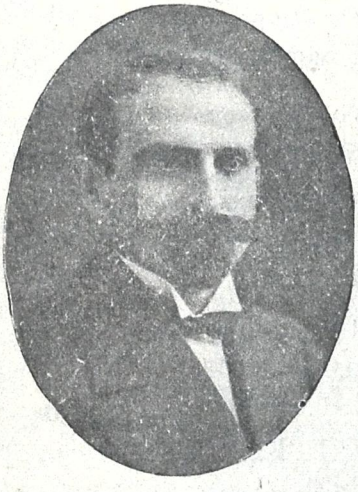

გრ. გიორგაძე—სამხ. მინისტრი.

ვალიკო ჯუღელი
სახალხო გვარდიის სარდალი.

გენ.—მ. კონიაშვილი
გვარდიის ერთი ხელმძღვანელთაგანი

-გენ მ. ი. ბედევანიშვილი
ბათუმის პარტიზანულ პოლკის სარდალი.

მამულიშვილნო! სამშობლო განსაცდელშია!.. მოქალაქენო, თავისუფლება საფრთხეშია... მოიშველიენით!..

უკვდავების ხიდი

„მოკვდავთა ენათ არ ძალუძთ უკვდავთა გრძნობათ გამოთქმა“, ამბობს პოეტი, მაგრამ არის ერთი ენა, რომელიც გამოხატავს „უკვდავთა გრძნობათ“.

ეს არის წმინდა ხელოვნება, ადამიანთა სულიერ გონებრივ ცხოვრების ის ბერკეტი, რომელიც სამარდღეო დაქუცმაცებული მდგომარეობიდან ზეაგვწევ; გაველურებულ, არა ადამიანურ მიდრეკილებ ს დაგვიცხრობს, კაკად გვაქცევს, გულს მოგვილბობიერებს, სულს აგვიმაღლებს და უნეტარეს წუთებს განგვაცდევინებს. ეს არის უკვდავების ხიდი, უკვდავების ხიდი, არსებულ წარმართულ თვალით ხილულ ცხოვრებისა და უმაღლეს შვება სიტკბოების მომფენ ნეტარების შორის გადებული...

ამისი გამსახიერებელია წმინდა ხელოვნების ყოველი დარგი.

არც ერთ კანონმდებელს, არც ერთს მტარვალ-მეფეს, არც ერთს მოღვაწეს არა აქვს ეგოდენი ძლიერება და გავლენა ხალხთა გონება ზნეობის წინსვლის საქმეში, რაოდენიც ხელოვნებას ..

და ჩვენშიც არავის და არაფერს ისე არ უმოძრავებია ხალხის საზოგადოებრივ სულიერი ცხოვრება, როგორც ამავე ხელოვნებას...

წმინდა ხელოვნება—ეს ახალი სარწმუნოებაა, რომელმაც კაცობრიობა უნდა გააერთიანოს, ერთს მცნებას აზიაროს და ვიდრე ადამიანთა მოდ ომა უმაღლეს ხელოვნების მოთხოვნილების თანახმად არ განსპეტაკებამდე, მანამდე კაცი კაცისათვის მძელი იქმნება...

ამიტომაც იყო, რომ ძველ საბერძნეთი, სადაც ერთხანად ხ ლოვნების აღყვავებამ უმაღლეს წერტილს უწია, უცხო ტომთ ველურებად აღიარებდენ; აკი სწორედ ამავე ველურებმა დაამხეს ხელოვნების უმაღლესი ქმნილებანი და თვით ხელოვნებაც

ჩვენს ხელოვნებას გასულ ს უკუნეში რუსის ჩექმის ქუსლი სთელავდა, თავისუფალ განვითარების გზას არ უხსნიდა, რაიცა შეიქმნა მიზეზი ჩვენის ხალხის ჩამოქვეითებისა...

ტყუილად-კი არა სთქვა მგოსანმა:

რა ენა წახდეს,
ვრიც დაეცეს,-ო

ჩვენმა საუკუნიანმა მონებამ არა თუ ენა წაგვიხდინა, არამ დ ყოველი დარგი ეროვნულ ხელოვნების შემოქმედებისა ..

ამის შედეგს აშკარად ვხედავთ ჩვენის ქვეყნის ყოველ ჩამორჩენილ კუთხეში.

და დღეს, ნაცვლად იმისა რომ ყოველის ღონისძიებ თ ვცდილობდეთ ხელოვნების აღყვავებას ერის სასიკეთოდ, თითქმის უყურადღებოდ გვაქვს მიტოვებული იგი უბრალო „მოყვარულთა“ ხელთაა, გადაგვარებულთა და ტვინდაკრულთა, ხოლო თუ ჭეშმარიტი ვინმე ხელოვანია სრულიად მივიწყებულია..

ჩვენი ხელოვნების უწინდელ სიტყვიერი ნივთიერი ძეგლები დღესაც რომ გზას გვინათებენ იმედია მოწინავე კაცობრიობის თვალში ჩვენ დამოუკიდებელ ყოფნა არყოფნას საკითხსაც სიმძიმეს შემატებს.—დიალ, ასეთი დიადი მნიშვნელობა აქვს: იგი ჩვენსა და მოწინავე კაცობრიობის შორის გზა ხიდათ გაიდება და ნუთუ ამის შემდეგ მანც უფრო ყურადღებით არ მოვეპყრბით ხელოვნებას!.

კაცობრიობის ველურებამ დააკანონა ადამიანთა ხოცვა ჟლეტა ურთერთის გადასაყლაპავად, ხელოვნებამ უნდა ჩააქროს ეს ველურება და გაადამიანების სხივები მრავლად და მძლავრად მოფინოს; თუ ერთა შორის ერად ხსენება გვინდა, ამ მუშაობაში ჩვენმა ხელოვნებამაც თვისი წვლილი უნდა შეიტანოს!

ვალერიან შალიკაშვილი
მისი ავადმყოფობის გამო.

ქართული სამუსიკო საზოგადოება

არა ერთხელ მიგვიქცევია ქართველი საზოგადოების ყურადღება ჩვენ სამუსიკო სკოლის დიდ მნიშვნელობაზე, მაგრამ აქც მართლდება სუსტ, უმწეო ადამიანთა ხსიხოლოგია: კარგი ხარ, მაგრამ ჯერ ძონძები გაცვია — მოიშორე და მეგობრად გაგიხდები!

ამ საზოგადო გარდაქმნის და შენების დროს ჩვენს სამუსიკო საზოგადოებას არავინ ყურადღებას არ აქცევს — არც მთავრობა და არც საზოგადოება! მესმის და არც მიკვირს, რომ უმაღლესი მთავრობა ჩვენი საზღვრების ფანჯრებს მისდგომია და გაფაციცებით გასცქერის მოუნელებელ ომიანობის კორიანტელის სიდუუტეს, მაგრამ მათ ზურგს უკან ხომ არის ხალხი, რომელთაც ბევრი შინაური ცხოვრებისაკენ უნდა ჰქონდეს მიბრუნებული და მის შენებას უძღვებოდეს?!.

მრავალი სასწავლებლის და სხვა-და-სხვა დაწესებულებანი თავიანთ მოხელეებით დააბინავეს მშვენიერ სასახლეებში, ეს რასაკვრელია, კარგია მაგრამ რად დავიწყეთ ჩვენი ერთად-ერთი მარგალიტი: სამუსიკო საზოგადოება თავისი სკოლით? თუ დავიწყეთ, ხომ მოაგონეს, სთხოვეს შესაფერისი ბინა, მაშ რად არ მიაქციეს ყურადღება?! ეს ძალიუნებურად გვაფიქრებს, რომ ჩვენი სამუსიკო საზოგადოება არც ისე დიდ რადმე მიაჩნიათ... მაშ რა!. ავადგან დავიწყოთ ისევ იმის მტკიცება, თუ რა უფალდესი მნიშვნელობა აქვს რიგიანად მოწყობილ სამუსიკო საზოგადოებას?! კმარა,-ჩვენ ეს მეტად მიგვაჩია! ჯერ მმართველ ორგანოებზეა მიმდგარი: ბევი ხასუხი, სიტყვითა არა საქმით, დაგვანახვებს, თუ რა ადგილს აკუთვნებენ ჩვენს მდიდარს მუსიკალურ ბუნების განვითარებას, ჩვენი მდიდარ ეროვნულ მუსიკის საკეთობრივ საუნჯედ ქცევას!

თუ გიმნაზიები ყველა ერბანში მოიპოვება, სამუსიკო ხასწავლებელი ერთი გვაქვს და ეს უკანასკნელი მიგდებულია არ უნდა იყოს სადმე სლეპტოვის ქუჩაზე, ბუსოვენის ქუჩის ზედ შუაზედ უნდა ბრწყინავდეს, რომ ქალაქის ყველა კანაპირიდგან შესაძლებელი იყოს ბავშვებისთვის სიარული.

ჩვენი სამუსიკო საზოგადოება ცდილობს სიცოცხლე შეიტანოს ჩვენს კანახლებულს ცხოვრებაში, საზოგადოების დახმარება და ყურადღება დაიმსახუროს: ჰმართავს სისტემატიურად კონცერტებს, რომლებსაც იმეორებს უფასოდ მოსწავლე ახალგაზრდობისთვის, მაგრამ რა! ოფოფივით სულ სხვის ბუდეში უხდება კვერცხის დადება, ხან კონსერვატორიის დარბაზში, ხან რომელიმე სასწავლებელში! მაგალითად წარსულ კვირას-17 ნოემბერს გამართა უფასო კონცერტი მოწაფეთათვის რეალურ სასწავლებლის დარბაზში; ისეთი მუსიკის მოსმენა საუნჯეა ახალგაზრდობისთვის, მაგრამ აქაც კუდი მოსწყდა მშვენიერ მისწავებს: ცნობილ ხელოვან ნიკოლაევის მოსმენა ვერ მახერდა, რადგანაც დარბაზში შესაფერისი რიალი არ ადმოჩ და!

უნებლიედ მოვაქციე ყურადღება შემდეგ მოვლენას: ყველა დასწრებია როდისმე დიდის წარმოდგენებს საარტისტო ან სახალხო თეატრში; ყველას ადგათ თვალწინ უდგა ამ წარმოდგენებზე ნანახი გულ-შემზარავი სურათი ჩვენი მოსწავლე ახალგაზრდოების ეოფა-ქცევისა: აურ-ზაური, თუთუნის გაშმაგებული წევა, დაზღანდარობა, უწმაწური სიტყვა-ჰასუხი...

წარსულ კვირას-კი კონცერტის შემდეგ იგივე ახალგაზრდობა დაიშალა ისეთი წესიერებით, სიჩუმით, ასე გონია, ყველას რად ც იდუმალი გრძნობა მიჭქონდა თან,-ვინ იტყვის, რა გრძნობა იყო ეს?

ნუ დავიბანთ ხელს და ნუ მივაგდებთ ამ დიად საქმეს ორიოდე კაცს: ეს მოვალეობაა მთავრობისა და მთელი საზოგადოებისა!

ნ. შიუკაშვილი

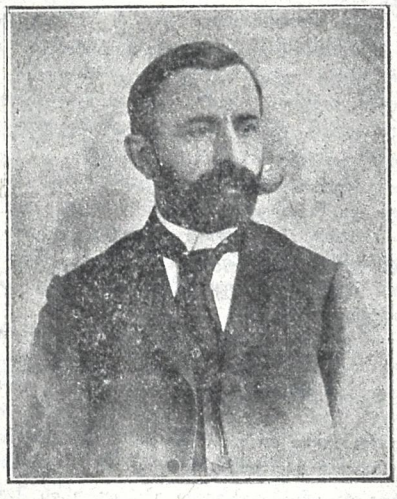

არტურ ლეისტი

გერმანია-საქართველოს ურთიერთ დაახლოვების ერთი თავგადადებული მოღვაწეთაგანი, გამოჩენილი მწერალი, ქართველ მგოსანთა გერმანულად მთარგმნელი.

განო ბარველი
სახალხო სახლში რეჟისორად მიწვეული.

ჩვენით თუ სხვისით?

ინგლისი და საქართველო.

ინგლისის საფრთხე!—აი რა აკერია დღეს ყველა დამფრთხალს პირზე... განსაკუთრებით ჩოჩქოლობენ ჩვენის ქვეყნის დამოუკიდებლობის მტერნი: ჰე თვალი დაგიდგათ, თავისუფლება მოიპოვეთ და ერთი ინგლისი მოვიდეს, სეირს გიჩვენებთო .. მეორენი დასძენენ: ტუტუც-ტუტუც, ხედავთ, როგორ შეგეშალათ ნახტომიო!

ტყუილად ზეიმობენ ჩვენი მტრები: საქართველო იარსებებს და ვერც თუ ვინმე შეუცვლის ნირს... საქართველო იყო, არის და იქნება... ჯერ კიდევ უძველესი დროიდან ქრის. უწ. გვეწივნენ ბერძენთ გმირები ოქროს ვერძის წარსატაცებლად, გარნა მათმა ბელადმ იაზონმა შეირთო კოლხეთის ტურფა ასული; ბერძნები დაგვიმოყვრდენ, მართალია იაზონმა ბოლოს მედეას უღალატა, მაგრამ რა მოიგო?—თვითონაც დაიღუპა მედეას სასტიკი შურისძიებით... ამის შემდეგ ვინ მოსთვლის რომელი ხალხი არ ეუფლებოდა ხოლმე ჩვენს ქვეყანას. რომაელნი, არაბნი, სელჯუკ-მონგოლნი, სპარსნი, ოსმელნი, ბოლოს რუსნი, მაგრამ ყველანი ხელდაბანილნი მიდიოდნენ, ლაფერფლილი საქრთველო-კი, ფენიქსებრ, ნანგრევთაგან ისევ-ისე გაცოცხლდებოდა, ახლის ძალით შეიმოსებოდა... დღესაც ასე იქნება: წყალნი წავლენ და წამოვლენ, ქვიშანი დარჩებიანო!..

ნახტომიც არ შეგვშლია: გერმანიის დახმარებით თუ ხორციელი ზიანი ავიცილეთ, ინგლისის სტუმრობით ჩვენს .დამოუკიდებელ არსებობას კიდევ უფრო გან ვამტკიცებთ

განაიჩვენი და ინგლილესების ურთიერთობის სიგელი დღეს წერება?!. არა, ეს უფრო ადრეა დაწერილი: სულმნათ შოთას „ვეფხ. ტყაოსანი‘‘, ილიას „განდეგილი‘‘, ჩვენი ხალხური ზღაპრები და მათი ინგლისურად მთარგმნელი მისს მარჯორი ვარდრპი ძმითურ, ინგლისურაადვე გადათარგმნილნი საბა—სულხან ორბელიანის იგავ-არაკები, გაბრიელ ეპისკოპოსის ქადაგებანი, ვარ. ჩერქეზიშვილის და სხ., მოღვაწეობა რომელთაც ჩვენი ერის სულიერი ავლაქიდება ინგლისელთ გააცნეს, აგრედვე უილიამ შექსპირი და მისი უებრო მთარგმნელი ივ. ცახაბელი, რომელმაც მსოფლიო ინგლისელი ჰენიოსი ისე გადმოიღო, როგორც არც ერთი ერის ენამ. ნუ თუ საქართველო-ინგლისის ეს სულიერი ურთიერთობა უნაყოფოდ ჩაივლის?!

ნურვის ჰგონია...

და თუ ინგლისს ჩვეულებრივ ჰმართავს არა რომელიმე მტარვალი დამპყრობელი, შავ-რუსულად მონათლული ანუ კრუა-სომხურად ჩაბერილი, არამედ დიდის ბრიტანეთის დიდი პოლიტიკური მოღვაწე, ყველა ს უსტთა მფარველი, მაშინ რის შიში გვაქვს?! ეშინოდეს ვისაც ნედლი შეშა დაუწვავს, ე. ი. უბოროტმოქმედნია, მუხანათურად უცხოვრია, სამშობლო მიწა წყალი მიუტოვებია, დაგლახაკავებულა, გლახაობის ყინით შეპყრობილი თვით გლახათა საცოდაობით ვაჭრობს და მარად სხვათა დაღუპვის ფიქრშია.

ჩვენ კი თავიდანვე ისეთი გეზი ავიღეთ, რომ ქვეყანა ქვეყანას დაეტაკოს, ჩვენ განზე ვდგევართ: ყველასთან სწორგულა...

ჩვენი დამოუკიდებლობის ხვედრი ჯერ კიდევ შორეულ წარსულში გამოიჭედა, ხოლო თუ მამაპაპათა ანდერძის თანახმად, ჩვენის სამშობლოს თავისუფლებას დღეს ჩვენ ვერ შევიშნევთ—ჩვენივე ბრალი იქნება.

ავმაღლდებით ჩვენით, დავინთქმებით ჩვენითვე!.. უნდა ვიარსებოთ ჩვენით და არა სხვისით!..

უშრომელი მუშები.

საღვთო სჯული გვასწავლის: ოფლითა შენითა სჭამდე ლუკმასა შენსაო, ხოლო პოლიტიკურ ეკონომიის სახელმძღვანელოებში სწერია: სიმდიდრის შემქმნელი შრომაა, კაპიტალისტების მოგება-კი მუშებია ზედმეტი ნაშრომიო...

ჩვენის ქვეყნის მუშათა დიდს უმეტესობას ეს ორივე მცნება ალბად უკუღმა შეუსმენია, რომ თუმცა კანონით რვა საათის მუშაობა დაიწესა, ამ რვა საათში ორსამ საათს თუ მუშაობს, ესეც დიდი ბეჯაათია; გარდა ამისა: თუმცა იცის, რომ მისგან შექმნილი საქონელი ანუ ნამუშავარი კაპიტალისტების მოსაგებს—კი არა თავის კუთვნილ ხარჯსაც ვერ იღებს, მაინც დრო და დრო მოთხოვნილებას წამოაყენებს ლა ლამის არის ყოველი დარგი წარმოებისა მოხუთოს!..

ვინ შვრება ამ საქმეს?

სწორედ მუშათა ინტერესების დიდი მოღალატე, პროლეტარიატის დამხობის ჩუმი და ბოროტი მოსაქმე.

ამ სიტყვების დამწერი ერთი იმათგანია, რომელიც ჯერ კიდევ ნიკოლოზის შავ წყობილების დროსცხრაას ხუთის უწნარეს, მუშათა სამუშაო დღის 8 საათის დაწესებას შემღეროდა, წერით თუ სიტყვით მის განხორციელებას ქადაგებდა, აგრედვე მოითხოვდა მუშათა მდგომარების გაუმჯობესებას, მაგრამ რაც დღესაა, ეს ყოველივე სიმახინჯს ეჭარბება.

რა თქმა უნდა, საარაკო სიძვირემ მუშათა ცხოვრება გაჭირვებაში ჩააყენა და იგინი იძულებული არიან მოითხოვონ ხელფასის მომატება, მაგრამ მდგომარეობის გაუმჯობესება მხოლოდ ამ მხრით არ შეიძლება,—პირიქით ასეთი ხერხი კიდევ უფრო აძვირებს ცხოვრებას და გაჭირვებას აძლიერებს

ვაჭრობა—მრეწველობით ჩამორჩენილი ქვეყანა (ჩვენში უმეტესად წვრილი ჩარჩობაა) ომიანობამა და საზღვრების ჩაკეტვამ კიდევ უფრო დასცა... ქვეყანა კი ისე მდიდარია, რომ აქ ყოველივეს მოყვანა—დამუშავება შეიძლება, იმდენისაც-კი რომ უცხო ბაზარს მივაწოდოთ. მერე ვინ უნდა დაამუშაოს?—ფულანდარმა კაცმა, კაპიტალისტმა მუშათა დახმარებით.

თუ მუშა ხალხი მუდამ იცუღლუტებს, 8 საათის

სამუშაოს არ შეასრულებს, მექარხნეს იმდენს არ გაუკეთებს, რომ დანახარჯს გადაამეტოს, ჩვენში რომელი მრეწველობა აყვავდება?! განა ჩვენ შეგვეძლება ბაზარზე გავიტანოთ რამე! რა თქმა უნდა არა. და ქარხანაც უნდა დაიკეტოს. რადგან სხვა უფრო იაფად შემოზიდავს საქონელს. ამ შემთხვევაში ყველაზე უფრო მეტად ვინ იზარალებს? ისევ და ისევ მუშა და ამითი ხომ თვით ჩვენივე რესპუბლიკა დაიღუპება.

დღეს, როდესაც საუკეთესო მოწინავე მუშები საქარველოს მტრებს სხვა და სხვა ასპარეზზე იარაღით ებრძვიან; დღეს, როდესაც მრავალი მტერი ფიქრობს ჩვენს პოლიტიკურ ეკონომიურ განადგურებას, განა შინ მომუშავეთ ასე თავზე ხელაღება შეშვენით?!

არა და არა.

დღეს ისეთი ხანაა, რომ ყოველი მუშა, როგორც რესპუბლიკის ერთგული მოქალაქე, დაწესებულ 8 საათის ხანშიი 10-12 საათის სამუშაოს უნდა ასრულებდეს, მოთხოვნილებას იკვეცდეს და საერთო უღელში შეებას.

გავკეთდებით ჩვენით, დავიღუპებით ჩვენითვე!..

სიბნელის სამეფო

ეს გახლავთ ჩვენი სოფელი—საქართველოს სოფელი

მართალია აქა-იქ სკოლები არსებობს შიგა ტ შიგ სამკითხველოებიც, სათეატრო დარბაზებიც, მაგრამ თითოეული მათგანი ისე ბეჟუტავს, ვითარც ზამთრი მეცხვარის ფარეხში ქონდალეული ჭრაქი.

„თავისუფლებამ" ხომ ბევრ ადგილს ნასწავლობა მეტ ბარგად აღიარა!..

და ეს სწავლა-განათლების მოციქულნი შიმშილით ნიათ გამოლეულნი ახრდილებივით მიმოდიან...

ხალხში-კი გაუვალი სიბნელე მეფობს, სადაც მრავალი სამკალს იმკის პროვაკაცია, ვიწრო დემაგოგობა, ათასგვარი უვიცობა, ჩვენის სამშობლოს საწინააღმდეგო ენათა სისინი!..

მართალია, დღეს მილიციონერ-მეეზოვეს, აგრედ წოდებულ შავ მუშას უფრო მეტი შემოსავალი აქვს, ვიდრე მასწავლებელს (თვიურ მასწავლებელს—200-420 მან. რომელსაც ვერც დროზე იღებს); ისიც მართალია რომ ბევრ სოფელში მასწავლებელს საჭმელი პური ფულითაც კი ვერ უშოვნია, გაყვიზინებული სოფელი ერთ კოკა წყლის ამოტანაში 3 მან. სთხოვს, ხ'ირად შეშა არა აქვს, იგივე სოფლის მაძღარი მშიერ მასწავლებელს პურის მაგიერ ჰაერით კვებას ურჩევს და ბევრი მილიციანერად ან რემინქტონზე მუშაობას რჩეობს. დიაღ, ყოველივე ეს მართალია, მაგრამ განა სინათლის შეტანა სწორედ ამისთანა ადგილებში **არ არ**ის საჭირო?! განა აქ არ უნდა აგიზგიზდეს სწავლა-განათლების ქურა, რომ ხალხის გათოშილი გული გაალხოს?

ერთის მხრით თუ ჩვენი განათლების უწყება მოვალეა ხალხის სწავლა-განათლებას პრაქტიკულად მოექცეს სკოლები გაამრავლოს და მასწავლებელთა მდგომარეობა გაუმჯობესოს. მეორეს მხრივ თვით ჩვენი ინტელიგენცია ნამდვილი მამულიშვილური დემოკრატია უნდა სოფლისკენ გავიდეს.

განა ინტილიგენცია არა გვყავს?

იმდენი გვყავს, რომ აქ ქალაქში ყოველ თითო ადგილზე ათობლივ ახალგაზდა ერთი მეორეს ეცილება, არა მე მივიღო ალაგი, არა მეო... დიაღ, თბილი ადგილი, გონებრივი ცენტრი—დედაქალაქი განაპირა ადგილებს სჯობია, მაგრამ თუ ჩვენი ქვეყნის საძირკველი-სოფელი არ გამაგრდა, კულტურულად არ ამაღლდა, მაშინ ვერც გონებრივი ცენტრი თბილი ადგილები შეგვრჩება!..

ჩვენი ქვეყნის თავისუფლების განმტკიცებისა და კულტურულ ამაღლების საქმე თხოულობს, რომ მასწავლებლობის ბეგარაც-კი შემოვიღოთ: ყველა ნასწავლმა ახალგაზდამ [არჩევით ანუ კენჭით] 3—5 წელიწადი მაინც იმსახუროს ჩვენის სოფლის ასამაღლებლად

როგორ? თუკი ჩვენის დამოუკიდებლობის და დემოკრატიის გამარჯვების საქმეს ათასობლივ კაცთა სიცოცხლე შეეწირა ციხე—ციმბირ—კატორგაში, ნუ თუ დღეს სამშობლოს სიყვარული, მხოლოდ ცარიელი სიტყვები უნდა იყოს და მუქთა ხორა ინტელიგენციის საკვები საშუალება?—სოფლისკენ, სოფლისკენ სამუშაოდ ვისაც ჯერ კიდევ გიღვივით გულში ჭეშმარიტი სიყვარული ხალხისა და ჩვენის ქვეყნის მომვალისა?..

ამ მხარეს კიდევ უფრო დიდი ყურადღება უნდა მიაქციოს ჩვენმა ქალმა—ქართველმი ქალმა!

მოვიგონოთ ის დრო, როდესაც ჩვენი ქვეყანა წარმათობაში იყო ჩაფლული, და ერთმა სუსტმა ქალმა—ნინომ განანათლა... დღეს ჩვენი სამშობლო არა ნაკლებ წარმართია, ცრუმორწმუნე, და სწორედ დღესაა საჭირო ნამდვილი საგანმანა- ლებლო მოღვაწეობა ყოველი ჭეშმარიტი ქართველი ქალისა...

ძალა ჩვენშივე უნდა ვეძიოთ: უნდა დავწინაურდეთ ჩვენით და არა სხვის იმედით...

თვითარსების ძალა.

,,თუ საძირკველი დანგრეულია, მაშინ კედლების აშენებისთვის ყოველი ძალა დაკარგულიაო" ხომ გაგიგონიათ.

ჩვენი ყოველი საქმე მტკიცე საძირკველზე უნდა დაეფუძნოს.

ჩ ენში დღეს უპირველესი საზრუნავია სწავლა—განათლების ქურა—უნივერსიტეტი და ხელოვნების ტაძარი—თეატრი.

დღემდე უნივერსიტეტი არ მოგვეპოებოდა, დავირსეთ, თეატრი-კი თუმცა გვქონდა—ძლივს ღონილობდა

დღეს საჭიროა ერთსაც და მეორესაც საძირკველი გავუმკვიდროთ.

ამ მიზნით იმართება ხუთმილიონიანი ლატარია.

ვისთვის უფროა საჭირო ეს უნივერსიტეტი და თეატრი?

შენთვის, სოფლისა და ქალაქის მუშავ.

მერე შეიძინე თუ არა მათი ბილეთი. იცი თუ არა, მოგებაც რომ არ შეგხვდეს, თვითონ შენი შეტანილი ფული ამ საქმეს მოხმარდება და შენის შვილიშვილისათვისა დიდი მოგება იქნება.

მაშ დაეჩქარე, ძმაო, და რამდენიმე მანათი შენც მიიტანე ამ ბილეთის შესაძენად (ბილეთი ღირს 25 მ. მეხუთედი—5 მ.) რომ ქვეყნის თვალში პირშავად არ გამოჩნდე და ბოლოს არ ინანო: ვაჰ, საერთო საქმეს როგორ გამოვერჩიეო.

კარგად იცოდე, ჩვენს საქმეს ჩვენ თვითონ დუ გავაკეთებთ. სხვები ჩვენი დამხობის მოსურნენი არიან, დავიქცევით ჩვენით, ავშენდებით ჩვენითვე...

თუ ცხოვრება და სიცოცხლე გვწყურია—თვით არსებობის ძალაც უნდა გამოვიჩინოთ...

იოსებ იმედაშვილი

ძველი და ახალი

,,ის ურჩევნიან მამულსა,
რომ შვილი სჯობდეს მამასა.''

ჩვენი თეატრის გამო-

თავის თავად ცხადია: ძველი ახლისა წარმომშობია და იგი, ვითა მშობლისთვის, სანატრელია...

ხოლო ჩვენში-კი, ზოგის შეხედულებით, არა თუ სასიხარულოა, არამედ სამწუხაროა.

მახსოვს ჩვენს უბანში ერთი ბებია, მოკეთეთ მოგვხვდებოდა, ჩვენსა და გარს უბნებში ბებიობდა, ყველა „ჩვენს ბებიას" ვეძახდით. ამან აღზარდა ობოლი თავის ძმის შვილი; სასწავლებელი აღარ დაამთავრებინა და გაათხოვა; შემდეგ დაქვრივდა; ამ დროს გაღებული იყო საბებიო ინსტიტუტი, სადაც შევიდა, თუმცა „ჩვენი ბებია'' ამას წინ აღუდგა, და გაათავა სასახელოდ. რაღა თქმაუნდა ბუშაობა უნდა დაეწყო, მაგრამ, იმის ნაცელად ბებიას ხელი შეეწყო, სახლიდგან დაითხოვა.

კარგა მახსოვს ერთი შემთხვევა: ჩემს ბიძაშვილის სახლში ამ ახალ გარდა ბებიის აყვანილსა ვნათლავდით, რომ კარებიდგან ზარის ხმა მოვვესმა, გავიხედეთ და კარებში, ქშენით, ლანძღვით და ჯოხის ბრახუნით ძლივს ამობაჯბაჯებს ,,ჩვენი ბებია''.

აი,—თქვე გულმკვდრის შვილებო... მე დაგავიწყდით?!...-დაიწყო ,,ჩვენმა ბებიამ'' თავისებურად, რო კარებში შემოვიღა და მიმართა თავის ძმის შვილს ახალ ბებიას,—როგორ! შენ ჩემს მრევლს მართმევ? აი, არამი იყოს ჩემი ამაგი...

ძალა უხებურად გამახსენდა, როდესაც ჩამოვიდა მოსკოვიდან ჩვენივე საზოგადოების სურვილით გაგზავნილი ვ. შალიკაშვილი და სეზონისთვის ემზადებოდა.

—როგორ, მე იმ ღლაპის რეჟისორობით გამოვიდე სცენაზე?...-გაიძახოდა ერთი ჩვენი დამსახურებულ მსახიობთაგანი.

—რატომ,--შემდეგ წარმოსთქვა იმ პირმა, რომელიც კარგა იცნობდა, არამარტო რუსეთის სცენას, არამედ ევროპიულსაცა,-თუ იგი რასმე ახალს შემძენს...

და, კარგა მოგეხსენებათ: იმ სეზონში კ. შალიკაშვილმა შეძენილ ცოდნით დადგმულს პიესებს სიამოვნეგით ესწრებოდა ჩვენი საზოგადოება.

მაგრამ,..

ჩამოვიდა ალ. წუწუნავა და სახალხო სახლში მის მიერ მხატვრულ დადგმულ პიესებმა მიიზიდეს ხალხი.

ამ დროს: სახალხო სახლში წარმოდგენების დროს უადგილობისა გამო ხალხი უკანა ბრუდებოდა; ჰიათუთურაში შალიკაშვილით დადგმული პიესებით ხალხს ატკბობდა.

ხოლო ქართული თეატრს, სადაც ჩვენი დამსახურებულთა მსახიობნი ხელმძღვანელობდნენ ხალხი ჩამოშორდა და ამ მსახიობთა შორის ნაწილი შალიკაშვილის დაბრუნებას ღაღადებდა და ზოგიერთი:

—სახალხო სახლი ჩვენ გვიშლის... იქ წარმოდგენებს ჩვენ გავმართამთ...

ურჩევდა დრამატიულ საზოგადოების გამგეობას.

ახლა ჩამოვიდა საზღვარ გარეთის სცენის ნამოწაფარი, მან შეადგინა სტუდია, სდგავს წარმოდგენებს და, აი, რა გაისმის:

—სადაური სტუდია.. რა სტუდია...

—ჯაბადარი ამბობს: მე მინდა თეატრი შევქმნა ყელზე მარჯან მარგალიტებიანისათვის...

—სეზონი ჩმენ უნდა გადმოგვეცეს..,

მე-კი, აი, რას ვურჩევ:

,,სტუდია'', ის სტუდია, სადაც უნდა შეისწავლონ ხელოვნება და ეს-კი საპიროა, არა მარტო ახალგაზრდა და მომავალი მსახიობთათვის, არამედ ზოგიერთა დამსახურებულ მსახიობთათვისაც.

სიცრუესა და ჰორებსაც ნუ აჰყვებით!

ხელს ნუ უშლით!

ვისაც სურს ხელოვნებით დატკბობა, მას პატივსა აცემს და უნდა დაფასება მომავალ მსახიობთა, იხილეთ გ. ჯაბადრის მიერ დადგსული წარმოდგენები და შემდეგ იმისი მოქმედება ისე საჯეთ.

მამა ჩემი კარგა იცნობდა იმ ,,ჩვენბებია''-ს და უბრალო მხედართა ტანსაცმელის მკერავი, აი, რას ეუბნებადა თავის შვილზე, თავისივე შეგიოდზე:

—ვენაცვალე ჩემს ბიჭიკოსა! ხელობაში მ-ჯობა და მუშტრებიც წამართვა...

და ამასთანვე ხშირათ იმეორებდა ხოლნე:

—,,ის ურჩევნია მამულსა. რომ შვილი სჯობდეს მამასა''.

ს. გლახაშვილი.

წ ი თ ე ლ
გ ვ ა რ დ ი ე ლ ე ბ ს

ცეცხლის ალი ცეცხლს მოვტაცეთ,
მკედი—სხივთა ძალებს,
წითელ დროშა შეუკერეთ
წითელ გვარდიელებს.

ცას ქუხილი, ჭექა, გრგვინვა,
ქარიშხალი—ველებს,
თავზე მეხად დავატეხეთ
ქვეყნის დამღუპველებს.

დღეს ზეიმობს გამარჯვებას,
ცეცხლი ჩანელეს,
ისტორია დაამშვენეს,
ერი ასახელეს!..

ალდგა მკვდრეთით სქართველო,
ვაშა იმის მცველებს,—
გაუმარჯოს ჩვენსა გმირებს—
წითელ გვარდიელებს!..

მუშა მიხა დევაძე.

ვანო საათაშვილი
ახალგაზრდა მწერალი, რომლის რედაქტორობითაც გამოვიდა ექიმის თანაშემწეთა და ბებია—ქალთა საზოგადოების ორგანი „ექიმი თანაშემწე."

დამსხვრეული სალამური
(ლეგენდა)

როს ლაღი მთის შვილი-მწყემსი დაამწყსავებდა ცხვარს, კომბალაზე დაყუდებული გასცქეროდა ხოლმე აღმოსავლეთის მხარეს აჩქარებულის გულის ცემით..

და ცოტა ხანს შემდეგ ისიც მოვიდოდა მისი ღვთაებრივი თეთრი სახე თვით მთვარესაც კი უკარგავდა ფერს.

მის ლერწამ ტანს, შემკობილს სპეტაკ თოლსავით გულ მკერდით, უფრო უმშვენებდა, ნაზ მხრებზე ჩამოშვებული ოქროსფერი კულულები.

მისი ბაგეთ ღელვა, წითელ ლალის ელვას წაგავდა და მისი თვალები მაღალ სამრეკლოს. მოღუღუნე მტრედის თვალებს მოგაგონებდა

მოვიდოდა, ნელის, მაგრამ ხარლაღისებრ ცქვიტი რხევით და ახალგაზრდა მწყემსის მოლუშულ სახეს ზექვეყნიური პრწყინვალების შუქი გადაეკვროდა ხოლმე.

და მერე, როს ურთიერთის ტრფობით მოიღლებოდნენ, დასხდებოდნენ ერთ ციცაბ კლდის წვერზე, რომელიც გადმოჰყურებდა დაბლა ბარს...

ამოიღებდა მწყემსი უბიდან- ლერწამ — ჩიხის სალამურს, რომელიც ერთად-ერთი განმასახიერებელი იყო მათ გულთა ღელვისა.

და ხან ატირებდნენ, ხან აკვნესებდნენ და ჰხატავდნენ მთა-ბარის ამაკვნესებელ ხმაში თვის და ქვეყნის ჭირ-ვარამს...

ამ ხმის გაგონებაზე მთელი მთა-ბარი სმენად იქცეოდა...

აღარც ვარდის მგოსანი ბულბული ჰყეფდა ტკბილ ხმაზე — ტყის ფოთოლნი შესწყვეტდნენ შრიალს, მთის ნაკადნი ჩქერას, ტყის ნადირნი ღმუილს და თვით ზეფირიც, ნაზი ზეფირიც გაჩერდებოდა, რათა ამ მომაჯადოებელ ხმისთვის ყური დაეგდო და ამოეკითხნა შიგ მთელი ქვეყნის საიდუმლო..,

წყეულიმც იყოს თქვენი სახელი...

აღმოხდა უკანასკნელად მტრის ტყვიისაგან განგმირულ მწყემსს და დაეცა.

სიკვდილის წინ ერთხელ წაიღო კიდევ მწყემსმა აკანკალებული ხელი თვის ხვირფას სალამურისკენ, მაგრამ იგი დამსხვრეული დაჰხვდა. სალამოს ჟამზე თმა-გაწეწილი ცისია დასტიროდა თვის საყვარელს მწუხრისას ფერიებმა გალობით ჩაუშვეს მწყემსი საფლავში იმ ციცაბ კლდის წვერზე, საიდანაც ცისია და მწყემსი ატკბობდნენ გარემოს სალამურის მომხიბლავ ხმით.. დამსხვრეული სალამურიც ცისიამ გულში ჩაატანა მწყემსს ..

მას შემდეგ, რა ჩვეულებრივ გამვლელ-გამომვლელს, მინდორ ტყე-ველს აღარ ესმოდათ შავ კაეშნიან ფიქრების უკუმყრელი ხმა, ყველა თითქო გლოვობდა...

ხანგამოშვებით ამოიყივლებდა ხოლმე რომელიმე ნადირი გულსაკლავის ხმით, თითქოს მას უნდა აღგავოს, რაც ქვეყანაზე ბოროტება დამყარებული..

ვარდის მგოსანი ბულბულიც აკვნესებდა ერთ სამგლოვიარო ჰანგებს...

მთის ჩანჩქერიც აზვირთებული ეხეთქება თვის ნაპირებს...

ნაზი მთის ნიავიც გარდაიქცა ქარტეხილად

და ამსხვრევს მთა ბარს..

და იქ, იმ საფლავზე დღესაც ბევრს შეუნიშნავს ზექვეყნიური შუქით გაპრწყინვებული ცისია, რომელიც იქვე დაჩოქილი, თვისივე ხელით სახე ჩამოღადრული ბოროტ სულის მუქარაზე უპასუხებს:

„შორს ბოროტო სულო! დამარცხებული ხარ.. შენ მხოლოდ სალამური დაამსხვრიე და არა ჰანგები!..

ვ. ჯანიაშვილი.

ეკატერინოდარი 5 1917.

ბედის ცრიალი

შესცურდა ნავი ცხოვრებისა მღელვარე ზღვაში,
აფრა გაშლილი უგზოუკვლოდ დაექანება,
მესაჭეობა მიმინდვია ჩუქის ბედისთვის,
საითაც სურდეს გადასტყორცნოს აქვსს რული ნება..
თუნდ შუა ზღვაში შეაცუროს დიდი ფრთონვის დროს,
როს მთის ოდენა ტალღა ერთურთს ეხეთქებოდეს,
შავ ბედიანი ჩემი ნავი ტალღებისაგან
ხან ქვესკნელისკენ, ხან ზეცისკენ იმართებოდეს
თუნდაც ერთ წამშ ათას გვარად ფერი მეცვალოს
არა მევნოს რა და არც სული ხორცს გაეყაროს,
თუნდ ცა დაინგრეს მიწა გასკდეს, წარღვნა მოვიდეს,
მაინც ჩემ თავსა ბედს მივანდობ... რაც უნდა მოხდეს!..

შ. ნავთლელელი.

ნინო ორბელიანისა
დამსახურებული მწერალიქალი
მოხუცებული ამ ჟამად მძიმე
ავადმყოფი უკიდურეს გაჭირვებაშია. (სურათი ადაღებულია
ახალგაზდობაში)

დარიალის ხეობაში

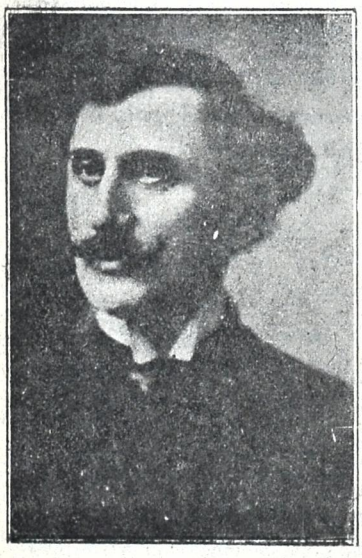

შალვა დადიანი
კავშირის დასის რეჟისორი.

არწივთა ომი გამართეს, სვავებთან შეჰკრეს პირობა,
კალმით არ აიწერება მათი ბრძოლა და გმირობა!
ჰხოცეს და ჰხოცეს უწყალოდ ყორანი დაუნდობელი,
არწივთა ბინის მძარცველი და ვერაგულად მპყრობელი.
მოდის და მოდის ჩრდილოდან ყორანი რიცხვით მრავალი,
იმავ სიკვდილით თავდება მათიც თავგადასავალი.
ყორანთ სისხლისა ღვარები არაგვსა უერთდებიან,
ყორანთ ბუმბულის ნაპენტსა ნიავნი ერეკებიან.
გმინავენ არწივთ ბრჭყალებში ყორნები შავი — დღისანი,
ყორანთა ომის გოდება და მწარე ამოკვნესანი.

ჰე დარიალის ხეობავ, არაგვის ტურფა პირებო,
მრავალ წლოვანი სევდისგან ცრემლებით ანატირებო,
თავს დაგხარიან სხივები — ზენით ძირს ჩამოშვებულნი;
თავს ლაგყივიან არწივნი, ბრძოლაშ გამარჯვებულნი.
მთანი, მინდორნი ხარობენ, ყვავილნი ველზე კრთიანო
შენ, რალას სდუმხარ, მითხარი, ზვირთებით ლაზათიანო?!
არ გესმის ფრინველთ გალობა, ზეიმი მრავალ — ხმოვანი?
ვერ ჰხედავ მუხაც მღიმარებს ტანჯული - მრავალ წლოვანი?.
მაშ რალას სდუმხარ, ხეობავ? სთქვი რაზედ მოგიწყენია,
თავისუფლების სხივები ნუ თუ ვერ ჩამოგწვდენია?!
აზღვავდი, ფრთანი შეისხი ნისლები უკუ-ჰყარეო,
წითელი დროშის სხივები შენს მკერდზეც დაამყარეო!

მიქელ დიანელი

აჯროსტისი

სწორ უფლება მოპოვებულს ვინ გაჭმედავს რომ შეეხოს
ალარ ეუფ რაც აწამეს, ამას იქით რომ დაამხოს.
ქართველის გულში მუდამ არის თანაგრძნობა, სიყვარული,
არვის ის არ ებრალება, შეუმოკლოს ტანჯვა-წყლული.
რისთვისაცა ის იბრძოდა, მოიპოვა კეთილეული,
ფითქმის ეხლა ეკვარებათ, რომ წამოდგა ჯვარზე-ტმული,
ვისრა უნდა, დღეის შემდეგ საქართველომ რომ იხარის,
ფრი თვისი აუკეთოს, სხვებთან მაინც ინეტაროს...
ლოდნით მიზანს მიახწია, ზეწამოდგა, გაიხარა!
ტლინდაც რომ იარსებებს, არ მოკვდება, არა, არა!..

ჯარისკაცი ივ. ლობჟანიძე

ვალ. გოგუაძე
ჯავშნოსან მატარებელთა უფროსი.

კაენის ცოდვა

ჩვენს ნინატრ თავისუფლებას სიფრთხე მოეფლინა.

მოეფლინა ავაზაკ და მუდამ მოუსვენარ კრუსომეხთა ტრუ ბედადებისაგან.

პირველად ამათ დაიქცეს ჩვენის ვარის კაცთა სისხლი... ჩაიდინეს კაენის ცოდვა.

საქართველო დიდიხანია რაც ამ უბედურ ხალხს ძმობისა და ერთობის კალთას ეფარებდა, თვითონ ღუკმას იკლებდა—მას უეოფდა!...

და ეს ვერ დაინახეს... ვერ დაინახეს და ჩვენი სისხლი დადვარეს ჩვენის მამაპაპათ მორწეულ, ჩვენი წინაპრების ძვლებით მოკირწყლულ მთა—ველებში, ჩვენთა მამაპათა სალოცავების მიდამოებში!.

მძიმეა ასეთ წუთს ხმლის ამოგება, ხმლის ამოგება ორი ათას წელზე მეტს ხანს ძმურ მეზობლურად მცხოვრებ ერთა შორის, მაგრამ კაენმა უკვე შეიმაღლა ხელი ძმაზე...

და წეუულიმტ იყოს იგი!.. დაწეველიმტ იქნეს ეკუნითი უკუნისამდე და ქვეყნად იწანწალებს მიუსაფარი!..

ჩვენ-კი, ვისაც ჩვენი სამშობლო გვიყვარს, ვისაც დემოკრატიის მისწრაფებანი ძვალრბილში გაგვჯდომია, ვისაც სოციალიზმის იდეალი გულს გვიშუქებს, ვისაც ხალხთა თავისუფლება და ერთობა გვწამს, ბრძოლის ველზე, ბრძოლის ველზე ჩვენის სამშობლოს დასაცავად, ვერაგ მუხანათ მტრისაგან!

თავდასაცავად მოუსვენარ და შურით ადსავსე კაენნსაგან!..

მამულიშვილნო, მოქალაქენო, ძმანო და მეგობარნო, სამშობლო გვიწვევს!..

ჩვენთან, ჩვენთან მამულის დასაცავად ვ ნ ტ საქართველოს შვილნი ხალ

მაჩის მშრომელო და ბაზგის მუშავ, დროით გამოდი ამ საფრთხის ასაცდენად, თორემ საშვილიშვილოდ მონობის უღელი დაგედგმის!.. დაკარგეთ მაშინ თქვენ, თუ თავისუფლება დაკარგეთ..

ღედა შეეთოს ცოდად ვინც ამ განსაცდელის ჟამს მუხანათ მტერს ზურგი უჩვენოს.

სანაინის მიდამოებში ქართველი ახალგაზდა მხედრობის მუხანათურად დაღვრილი სისხლი სამაგალითოს იოხოვს, სამშობლოს საზღვარზე მოვალეობის ადსრულების დროს განგმირულთა აჩრდილები მიშველებას ეგოხოვენ!.

გაუმარჯოს საქართველოს!

იოსებ იმედაშვილი.

კარლო ჩხეიძე.
საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე.

„ვარდიმლები"

ია გაზაფხულს უსწრებს, ვარდი—ზაფხულს.

ორივე სიცოცხლის განახლებისა და იმედების გამარჯვების ნიშანია.

ჩვენმა ხალხმა თავისი იდუმალი რწმენით სწორედ ამ ორი მცენარის სახელით მონათლა ჩვენის თავისუფლების ის დარაჯნი, რომელნიც ერთი წელიწადია, რაც უმაღლესი რწმენით განსჯვალულნი გაიფთრებით ებძვიან ჩვენის სამშობლოის, რევოლიუციისა და წესიერების მტრებს.

ეაენი გახლავან ეგვარდიელები ანუ ვარდიელები, როგორც შესანიშ. უწოდა ჩვენმა ხალხმა.

ეს ეგვარდიელები იყვნენ, რომ ჩვენის სამშობლოს თავისუფლების გაზაფხულს იებად მოევლინენ, მის ზაფხულს თავისი სისხლით ვარდებად შემოემწკრივნენ.

განვლილი ერთი წელიწადი ჩვენის ქვეყნის საზოგადოებრივ სახელმწიფოებრივ ცხოვრებაში ნამდვილი ქურა იყო, ცეცხლის კოცონი, რომელშიაც ჩვენი ეგვარდიელები თავგანწირვით ტრიალებდენ და თავისი სისხლით რწყავდენ ჩვენის ნომვალის ჯეჯილს, რომრიგიანი მოსავალი მიგვეღო.

და მათმა განწირულმა სულის კვეთებამ არც უქმოდ ჩაიარა..

მათი ნაკლევი ძლიერია და წარუხოცელი!

მომავალი ისტორიკოსი ოქროს ასოებით აღნიშნავს იმ მუშა გლეხთა სახელებს, რომელთაც ეს რაზმები შეადგინეს და ჩვენს ქვეყანას ფხიზელ დარაჯად აღეყუდნენ..

მუდამ ვარდ-იელებად დარჩებიან ჩვენი ია ვარდის გმირები, ჩვენი ეგვარდ ელები!..

სალამი, ჩვენი გულითადი სალამი ჩვენს არწივებს!..

იოსებ არიმათიელი

სამიკიტნოში

(იმერული სცენა სამიკიტნოში)

მომქმედნი პირნი:

1, იაგორა—იმერელი მიკიტანი
ცვია—წინგახსნილი ჭუჭყიანი ახალუხი, შიშველ ფეხებზე ძველი, უკან ჩაჭყლეტილი წუღები, თავი ჭრელ პირსახოცით აქვს წაკრული.

2, მუშტარი — სუფთად ჩაცმული ინტელიგენტი კაცი.

3, ბიჭი—წვირიანი და ლენჩი.

4, უცნობი — №.

რეკვიზიტი:

მაგიდა, ტაბურეტა, სკამები, ძველი ქვეშსაგები, ჭუჭყიანი წინსაფარი, ბოთლები, საინები, ჭიქები მწვანე.

(სცენა წარმოადგენს ჭუჭყიან ოთახს დახლში ზის იაგორა მაგიდაზე წევს ბიჭი).

იაგორა (ღიღინებს) ნოვროსიის პარახოდი
ოდესაში ბრუნდება,
ჩემი მოგებული ფული
„ბარიშნებსა" უნდება.

ბიჭი (გაირტყამს ცხვირზე ხელს და წამოხტება) სა მიძრობი მე შენი... რავა ძაღლებივით იკბინებიან ე დედა მკვდრები.

(შემოდის მუშტარი)

მუშტარი აბა, ერთი სადილი მაჭამე მეგობარო.

იაგ. მობრძანდი ბატონო, მობრძანდი, (ბიჭს წიხლს წაჰკრავს და წყრომით). ეეთრიე ბიჭო შე მამა . . . , გაჭიმულხარ ური ს მკვდარსავით... გეინძერი ჰო, გეინძერი, მე შენი.. გაათრიე ე ქვეშაგებ. . აგერ დაბრძანდი ბატონო აგერ, მალე ბიჭო თქვა... ჭლექი მაქ ბატონო მე მაგისგან გაჩენილი ჭლექი, რავაც კა გამინადარებს, ასე უნდა გეილეშოს ე ყორფელ გაცვებული. (დაუდგამს სკამს) ა ბატონო აგერ დაბრძანდი და ყველფერს მოგართმევ..

მუშტ. ჰეჰ! ეს ჭუჭყიანია

იაგ. ჭუჭყიანია და გავწმენდ ბატონო, აბა გაწმინდე ბიჭო, არ გესმის შენ... ამაზე ჭამს ბატონო ყველაი, დაბრძანდი ბატონო, დაბრძანდი.

მუშტ. რა გაქვს საჭმელი?

იაგ. რასაც ინებებ ბატონო, ხარჩო, სუპი, სოუზი, მწვადი, ბარაშკა, სულგუნი, შეწვარი წიწილები და კაი ღვინო.

მუშტ. ლიმონათი?

იაგ. კი ბატონო აბა!

მუშტ აბა მომიტანე ერთი სოუზი, სულგუნი შემიწვი, ლიმონათი და ქათამი, პური ხომ გაქვს?

იაგ. იმე შენმა მტერმა თქვა... ახლავე იქნება ყველაფერი ამ ნიმუტში.

(მოუტანს მწვანილს, პურს და ლიმონათს).

№ იაგორა, იაგორა ერთი აქით გამოდი

იაგ. უჰ! სად იყავი კაცო ამდენ ხანს. (გადის დიდი პაუზა, მუშტარი წუხს)

მუშტ. (ყვირილით) მაჭამე კაცო თუ მაჭმევ რამეს

იაგ. (შემოიხედავს) ამ ნიმუტში, ბატონო, შენ სულს დევენაცვლე ამ ნიმუტში ჩემი ცოლის ძმაა... (გადის. დიდი პაუზა)

მუშტ. (ყვირილით) კაცო მაჭამე რამე.

იაგ. (შემოიხედავს) ახლავე ბატონო, ახლავე, რა შეიქნა ერთი ნიმუტი (გადის. დიდი პაუზა.)

მუშტ. თფუი დასწყევლოს ღმერთმა ..

(იაგორა შემოდის. პაუზა)

იაგ. უკაცრავათა ვარ ბატონო, ჩემი ცოლისძმა იყო; ჩემი ცოლისძმა, ის ესაა ახლა ჩამევიდა სოფლიდგან, მეზობელი მომკლომია, კაი მეზობელი, ივანე სხირტლაძე—იქნება თქვენც ქე გაგიგონიათ, მართლა კაი ყაძახი იყო ცხონებული, მართლა. (მუშტარი წუხს) შეძლებული, წარმოსადეგი, პირდაპირი, პუ მარილიანი კაცი, პატიოსანი, ქორსა და ლხინში გამოსადეგი.. იმის ეზო-გარემო რომ გენახა და იმის ვენახში გეგევლო ასე იტყოდი ახლა დევიბადეო, თვალს ვერ მოაშორებდი თვალს, წამოსვლა დეგეზარებოდა, წამოსვლა თვარა, მე შენ გეტყვი მასპინძელი მოგეწყინდებოდა... ქალიშვილები ყავდა, იმისთანა ქალიშვილები რომ..

მუშტ. ე კაცო, ნუ მომკალი შიმშილით, მაჭამე რამე.

იაგ. უჰ! მომკალი, ვინცხამ სოუზი არ მომიტანია დეექცა იმას ოჯახი, იმისთანა ამბავი მომიტანა რომე ტვინი გადამიბრუნა!.. უკაცრავათა ვარ, ბატონო, უკაცრავათ, რომ შენი შესაფერისათ ვერ დაგხვდი. მარა მერე რომ მოხვალ კარგა დაგხვდები.. იმე შენისთანა განათლებულმა კაცმა—წინ და წინ უნდა შემატყობინოს, ახლა შენ ხომ სხვასავით ვერ გაგისტუმრებ...

მუშტ. მადლობელი ვარ, მადლობელი, მაგრამ მაჭამე რამე...

იაგ იმე, მოგიკვდეს ჩემი თავი. ახლავე ბატონო ახლავე. (მოტრიალდება. მოხარშავს საინს დააფურთხებს ჩუმათ და წმენდს. შემდეგ შემოაქვს სოუზი) ინებეთ ბატონო, ინებეთ კაი ნახილავი კია, კაი.

მუშ. (დახედავს) კაცო, ამაში ბუზია ჩამხჩვალი.

იაგ. ბუზი?! მერე რა უჭირს ბატონო, მარა მაინც რამ ჩაახრჩო ე რჯულძაღლი, სეითაა, სეით.

მუშტ. სეითაა, სეით, სეითაა და აგერ.

იაგ. (ჩაჭკრავს ხელს და ამთიდებს) გაგიწყდეს ბალანი.

მუშტ. (წამოვარდება) ხომ არ გაგიჟდი კაცო, რას შვრები, თფუი... (წამოავლებს ქუდს ხელს და წასვლას აპირებს).

იაგ. რაშია ბატონო საქმე, მეითმინე სად მიბრძანდები, რავა გეკადრება.

მუშტ. რაღა მოგითმინო, მაგის ჭამა როგორ შემიძლია! (მიდის)

იაგ. (კალთაზე ეცემა) რას ქვია არ შემიძლია, იმე, აბა ჩვენ მასხრები ვყოფილვართ აქანე.

მუშტ. გამიშვი კაცო ხელი, რას მიქიჩავე?, არ მინდა ახლა ძალაზე ხარ თუ!..

იაგ. ფული ჩამოდი, ფული, პიი, პეი მაგისთანა ნომრები სხვას გაუკეთე.

მუშტ. რა ფული კაცო რომ არაფერი მიჭამია.

იაგ. ამ ჩემს ფეხებს იფუ არ გიჭამია: მე ხომ მოგიტანე და.

მუშტ. ხელი გამიშვი კაცო, არ გამიხიო.

იაგ. ფული ჩამოდი, ფული ვინცხა ხარ (ეცემა ყელში) წავიდა ის დრო, ფული მალე ფული

მუშტ. გამიშვი თორემ მილიციონერს დაუძახებ,

იაგ. დოუძახებ თვარა ახლავე მოვარდება ხახვი არ დამაჭრა ყურებზე. ბევრს ნუ ლაპარაკობ მე შენ გეუბნები ფული დაყარე, ფული.

მუშტ. (დამშვიდებული) რამდენია კაცო, გამიშვი და მოგცემ.

იაგ. (გაუშვებს) რამდენია ბიჭო ნახარჯი... სამი მანეთი სოუზი, სამი პური, ორი ლიმონათი, ერთი წვანილი, ერთი გოჭი. .

მუშტ. რა გოჭი?

იაგ. რა გოჭი და გოჭი.

მუშტ. გოჭი სად იყო...

იაგ გოჭი არ იყო ბიჭო, ჰო, თვარ იყო არ იქნებოდა... მაინც სულ თუმანია.

მუშტ. (იხდის)

იაგ. აი ასე,

მუშტ. (გულმოსული) მხეცი! (ჩქარა გადის)

იაგ. (ბრახწს დაახლის), (ბიჭს) შე ყურუმსალო, ვერ დახედავ რა მოგაქვს, ყოველთვის რაცხა უნდა ამიტეხო.

ბიჭო რა ჩემი ბრალია.

იაგ. აბა ვისი ბრალია, (წააქცევს და წიხლებს ურტყამს) ვისი ბრალია?

ფ ა რ დ ა

ცვარ-ნამი

პროვინციის მუშაკი

პლატონ სართანია
(ორმოცის შესრულების გამო)

24 ოქტომბერს 1918 წ. ქ. ზუგდიდის დრამატიულმა წრემ დაჰკარგა საუკეთესო წევრი პ. სართანია. ჩუმი მუშაკი, ენერგიული, დაუღალავი ხალხის შვილი, დემოკრატიის წრიდან გამოსული, ის თავის სიცოცხლეს მის საკეთილდღეოთ სწირავდა, მაგრამ სწირავდა ხელოვნების სახით. „ხალხის სამსახური ხელოვნებაში!" აი მისი ლოზუნგი, მიზანი სიცოცხლისა და ამ მიზანს უკანასკნელ წუთამდე ემსახურებოდა. პირველ გამოსვლიდან საზოგად ასპარეზზე მან დაიმსახურა საზოგადოების პატივისცემა. პირველ დღიდან დრამატიულ წრეში შემოსვლისა მან მოიპოვა ამხანაგების სიყვარული. ყოველთვის მხიარული, ხალისიანი ის სხვებსაც ახალისებდა, სხვებსაც აცოცხლებდა. მაგრამ მორცხვი, ჩუმი მუშაკი ის პირველობას სხვებს უთმობდა, თითონ ჩრდილში რჩებოდა.

პლატონის ხანგრძლივი შრომით ბევრი რამ გაკეთდა ზუგდიდის სცენისთვის. მისი გაცნობით ბევრი ტკბილი წუთი განიცადეს მისმა ამხანაგებმა. უფრო მეტსაც გააკეთებდა, მისი ამხანაგები უფრო მეტსაც მოელოდნენ, მაგრამ ულმობელმა სიკვდილმა ბრჭყალებში ჩაიგდო ჯერ ახალგაზდა პლატონი და სამუდამოდ მოაშორა საყვარელ საქმეს, გულითად მეგობრებს, პლატონი მოკვდა!
ამხანაგებმა დაჰკარგეს საუკეთესო ამხანაგი, სცენამ და ხელოვნებამ გულწრფელი თაყვანისმცემელი. ის მოკვდა. მაგრამ ზუგდიდის სცენას მისი შრომის კვალი დააჩნდება! და ამხანაგების გულში მისი ხსოვნა სამუდამოდ აღიბეჭდება.

ლ. ჯალალონია

მხდალი

ვინც გმირია ომშია, ვინც მხდალია გომშია,
ქვეყანაში პირშავი შერცხვენილი ტომშია.

გმირი არის გულადი, ქვა და რკინა ფოლადი,
მისი ამხანაგია თოფი, ხმალი, ნაბადი,

მხდალი თავის თავს ბრალობს ღმერთს ევედრება, გალობს,
დარბის, სამალავს ეძებს, შიშით თრთის კანკალობს.

გმირს ომი ემარჯვება, ის გულით გაირჯება,
მას წინ ორი გზა უდევს: სიკვდილი გამარჯვება,

მხდალსა ცეცხლი ედება, როს ომი ებედება,
ჯერ ომში არ მისული თოფისა ხმითა კვდება.

გმირს ის ფიქრი აწვალებს, რაც სამშობლო ავალებს,
მის დაცვაში მოკვდება, თავს იმას ანაცვალებს.

მხდალს აქვს დაბალი სული, ომის შიშით სნეული,
როგორც ქორის ხმისაგან ხოხობს უსქდება გული.

ჰაზირ აქებს იმ პირებს, ვინც გაუძლებს დიდ ჭირებს,
მხდალნი საჭმელად ვირებს და გამარჯვება გმირებს...

ჰაზირა.

საქართველოს დამოუკიდებლობა
და თავისუფალი ხელოვნება.

ქრისტეშობისთვის 1 ვიდღესასწაულეთ საქართველოს დამოუკიდებლობის ნახევარი წლის თავი. თქმა არ უნდა, ყველა ნამდვილ ქართველის გული, რომელსაც თავის ერი უყვარს და აფასებს თავისუფლებას, სავსეა სიხარულის გრძნობით და მის ბედნიერებას არ აქვს საზღვარი. ჩვენ არ შევეხებით მთავრობის მოქმედებას, რადგან ეს სხვა და სხვა პარტიების საქმეა ჩვენ მხოლოდ ანგარიშს გაუწევთ ხელოვნებას, რომელიც არის ტიპიური გამომხატველი ერის სულისკვეთებისა და დამახასიეთებელი მის მაჯის ცემის. ჩვენ გვინდა შევიტყოთ: რა გზას დაადგა რაში გამოიხატა ჩვენი ხელოვ.

საჭიროა ჩავიბაროთ ანგარიში რა გაკეთდა ამ ნახევარ წლის განმავლობაში ხელოვნების დარგში.

უპირველესად შევეკითხებით „ხელოვნების“ კამისიას (სექციას) რაში გამოიხატება მისი მოღვაწეობა?

სახელმწიფო თეატრი:—მთელი ზაფხული თითქმის „ტანჰეიზერის ოპერის მზადებას მოუნდა. დღემდის ძველ გზას ადგია: ტრავიატა, რიგოლეტო და ჩვეულებრივი ოპერის რეპერტუარით სუნთქავს სახელმწიფო თეატრი. ერთ ანტრეპრენიორის ხელიდან გადადის მეორეს ხელში და უფრო კომერციული ხასიათი აქვს, ვიდრე ეროვნულ ხელოვნების ტაძარს წარმოადგენდეს! ზაფხულშივე დიდის სურვილით ჩაიბარეს პარტიტურები ქართულ ოპერებისა, ბევრი იმედები, კარგი გრძნობიერი პირობები თეატრის აღორძინების შესახებ გვიქადაგეს, მაგრამ ქართულ ოპერას მაინც ვერ ველირსეთ.

რითი და როგორ აღნიშნა ნახევარ წლის დამოუკიდებლობის დღე ჩვენმა სახელმწიფო თეატრმა.

დილით „პაიაცი“ და „მაღლოროსიული ქორწილი“ საღამოთი — „დუბროვსკი.“

ნუ თუ ამ საბედნიერო, განსაკუთრებული დღისათვის სახელმწიფო თეატრს არ მოეპოვებოდა მასალა აღენიშნა ქართული ბრწყინვალე უქმე.

თუ ქართული ოპერა ვერ მოახერხა, ქართული წარმოდგენა ვერ გამართა განა საჭირო არ იყო დაედგა ცოცხალი სურათი ქართულ ცხოვრებიდან? მაშ რაში გამოიხატება ერის სიყვარული და რათ გვინდა ის სახელმწიფო თეატრი, რომელიც არ ემსახურება სახელმწიფო სულისკვეთებას. სახელმწიფო თეატრი სარკე უნდა იყოს ჩვენი რესპუბლიკისა და არა რუსულ—იტალიურ ერისა, რომელთაც უჩვეოთაც საუკეთესო თეატრები აქვთ.

ქართული სამუსიკო საზოგადოებას:—ახალი გამგეობა ენერგიულად და სიყვარულით შეუდგა ჩვენის მუსიკის აღორძინებას. ბევრი მითქმა-მოთქმა გამოიწვია ქართველობაში. ეს ერთად—ერთი „საზოგადოება“ არსებობს ჩვენში, რომელიც უნდა ემსახუროს და სათავეში ჩაუდგეს ჩვენს მუსიკალურ ცხოვრება—განვითარებას. დღემდის არა გვაქვს ეროვნული ჰიმნი. მიიღო „საზოგადოებამ“ რაიმე საშუალება თუ არა? საერთოდ საყურადღებოა გამგეობამ გვაცნობოს, თუ რა გააკეთა ამ მოკლე ხანში და რა პროგრამით ეგებება ახალ წელს? დღემდის—კი ქართულ სამუსიკო საზოგადოებას ეროვნულ მუსიკის დარგში არავითარი ნაბიჯი არ გადაუდგავს.

რა ხდება ჯარში? იგივე ძველებური მარშები: რუსული სიმღერები მხოლოდ ქართულ სიტყვებით. სრული დამახინჯება და სრული დილეტანტიზმი ქართულ მუსიკისა. მაშ რაში გამოიხატება პატრიოტობა?

სამხედრო კავშირი:—გახურებულ ანარქიის დროს, როდესაც ჩვენი ყოფნის ბედი სასწორზედ იყო დაყენებული, ოსმალეთის ჯარმა ბათუმი ხელში ჩაიგდო—საქართველოს ჩაყლაპვას უქადდიდა, სწორედ ამ დროს სამხედრო კავშირი ხელოვნების დროშას აფრიალებდა, ერთად—ერთი პიონერი იყო ეროვნულ მუსიკის აღორძინებისა. სამხედრო კავშირის მომღერალთა გუნდმა პირველმა გამოიტანა საჯაროთ ყველა ქართველ მუსიკოსების თხზულებები განურჩევლად მათ მიმართულებისა ან ერთი—ერთმანეთის განწყობილებასა. ამ კონცერტებმა მიიპყრო ყველას ყურადღება თავის ფართო პროგრამით ეროვნულ მუსიკის აღორძინებით და ყველა ქართველ მუსიკოსთა გაერთიანებით. ჩვენმა მთავრობამ არა ერთხელ მოასმინა გერმანეთის და ოსმალეთის წარმომადგენლებს ჩვენი ორიგინალური და ტიპიური ხალხური მუსიკა სამხედრო კავშირის მომღერალთა გუნდის წყალობით.

სამხედრო კავშირის მეთაურობით დაიწერა ათი ახალი სიმღერა. პირველმა „ჰიმნთა“ შეჯიბრებამ დიდი საზოგადოება მოიზიდა და ამისთანა მაგალითი სასურველია ხშირად გაიმართოს ჩვენის მუსიკოსთა წასახალისებლად და რეპერტუარის გასაახლებლად.

ქართველ მუსიკოს — მომღერალთა კავშირი. ეს კავშირი თუმცა მცირე ხნისა იყო, მაინც მოახერხა და დადგა ქართული ორგინალური ოპერა „ქრისტინე“ (ხუთჯერ), რომლითაც აafრიალა ქართული ეროვნული ოპერის დროშა

მაგრამ შემდეგამ კავშირმა თავისი მოქმედება შეაჩერა, თითქო ადგილი დაუთმო ქართულ სამუსიკო საზოგადოებასო.

ქართული დრამატიული საზოგადოება:— რა მოგვცა ამ ხანში ქართულმა თეატრმა?

არ ვიცით როგორ ანგარიშს ჩაგვაბარებენ ზემო აღნიშნულნი დაწესებულებები? ვინ უნდა განაგდეს საერთოდ ხელოვნ ბის საქმე— ვითარებას? ვის შეეხება ყველა ეს კითხვა? მხოლოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ რეაულრად სამხედრო კავშირს ეკუთვნის პირველობა და ბულწრფელი მადლობა ეროვნულ მუსიკის აღორძინების ასპარეზზედ.

ხელოვნების ყოველს კითხვა უნდა განაგიბდეს „ხელოვნების“ კომისია და ამისთვის მან უნდა მოახდინოს ერთნაირი კონცენტრაცია ყველა ძალების და გვაცნობოს საქმის მსვლელობა ერის კულტურულსულის განვითარებისა.

მიუდგომელი

დროთა სივრცეში!

მე ადვინთები ჩირდღანად დროთა სივრცეში,
დამის სიჩუმეს სმაურობით დვემეკრები:
მეფე ვიქნები ჩემს სამშობლოს და ჩემს მხარეში,
მეფე რომელსაც არცა ეშა ჭეკვს და არც ფარეში,
და ისე მეფობს დრო და ყამით დანაჩეკრები!..

ჩემში მზე ბრწეინავს, უკვდავების, და მარადობის!
ჩემ თვალთა სივრცეს ვერ შეკერთობს ღამის ჩრდილები
მე რაინდი ვარ მარტოობის და უბედობის.
ჩემში ჭანგია კანნეული ზეციურ ტრფობის,
თავად დმერთი ვარ და არავის ვეშორჩილები.

ცეცხლისა ეტლი წინ მიმიძღვის და მიმიჩქარებს.
ყამთა სადავის სეფთ მიეირავს ოქროს ეფენები,
უდამ ვიქმნები. სიკვდილი ფრთებს ვერ მომაკარებს.
ვერც ცბიერება თვის საწამლავს ვერ შემაბარებს.
მეფე ვარ სივრცის და მბრძანებლად მას ვეფლინები.

მე ჩემი გზა მაქვს!

მე ჩემი გზა მაქვს და არავის არა აქვს ნება
რომ ამიკრძალოს არჩეული გზით სიარული;
მე ჩემი გზა მაქვს და ნურავის კაუკვირდება,
თუ დროთა სვლაში მე მიხლეფონ დამარცხებული...

რა ვუყოთ მერე, თუ ბირ-შავი ბედი მიმტეუნებს.
და თუ ამ გზაზე მე უდროოდ დამადამდება,
ასეთ ჩემს ქცევას მე ვერავინ ვერ გამიმტეუნებს:
შავს წამებაში გული ჩემი თვით დაამდენა...

მე ვიყვი ობლად, ვიყვი მწირად, კაუკითხავად,
სან მ სიკვდილი ჩემ სავალ გზას არ შეამოკლებს.
მე ვიყვი ქვეუნად ბოროტების დასათურკნავად,
ხანამ ზე სხივებს ტრფობის სხივებს მარ მომაკლებს

ნ. ზენობნიელი.

მეორედ მოსვლა

ჩემი სამშობლო

არ მოიპოვება ქვეყნად კრთხე. ადამიანი, პირუტყვი, ისე ვეჯავრებოდე, როგორც ჩემს სამშობლოს; მაგრამ არ მოძებნება ქვყნად კუთხე, ადამიანი: პირუტყვი ისე მიყვარდეს, როგორც ჩემი სამშობლო. არა მოიპოვებოდა ქვეყანა, სადაც არ ვიშოვიდე საზრდოს, სადაც არა ვპოვებდე სიამეს, ტკბილეულს; მაგრამ არა მოიპოვება ქვეყნად კრთხე, სადაც შაქარი ისე ტკბილი იყოს, როგორც სამშობლოში საწამლავი

მერე სად არის ჩემი სამშობლო?.

ჩემი სამშობლო იქარის, სადაც დავიბადე, სადაც ბავშვობა გავატარე, სადაც ფეხშველა დავრბოდი ბუჩქებში, სადაც ვიტანჯე, სადაც ერთი წუთიც კი ბედნიერი არა ვყოფილვარ...

ჩემი სამშობლოა ის!

ის მე ძალიან მიყვარს!..

რად მიყვარს ჩემი სამშობლო?

ჩემი სამშობლო იმისთვის მიყვარს, რომ იქ დავიბადე, იქ დავრბოდი ფეხშიშველა ბუჩქებში, რომ იქ ვტიროდი უბედობას, რომ იქ ვიტანჯებოდი, რომ იქ ერთი წუთიც ბედნიერი არა ვყოფილვარ ამისთვის მიყვარს ჩემი სამშობლო. ერთ წუთსაც არ გავცვლი ჩემ სამშობლოს სხვის სამშობლოში.

ჩემი ერი პატარა ერია, ჩემი ერი სხვა ერები დაბალი ღობეა, ყველას შეუძლიან ჩემ ერს ფეხი წამოჭკრას, ყველას შეუძლიან დასცინოს ჩემს ერს; ჩემი სამშობლო ყველაზე საძაგელი, უშნო, ულაზათო, ბინძური, უსინდისო, ბეჩავი და აუტანელია, მაგრამ მე მიყვარს, ჩემი ერი. ჩემი სამშობლო, მიყვარს ჩემი ხალხი და ერთ წუთსაც არ ვინატრებდი სხვა ერის შვილად ყოფნას!

ძალიან ბედნიერი და კმაყოფილი ვარ, რომ ჩემი ერის შვილად გავჩნდი.

მე მიყვარს ჩემი ერი, ჩემი სამშობლო.

ჩემი სამშობლო კი ის არის, სადაც დავიბადავიზარდე და ჩემი ერიც ის ერია, რომელიც მოსახლობს ჩემ სამშობლოს მიწ-ზყალზე.

ჩემი სამშობლო და ჩემიერი თუ მიყვარს, იქ ყოფნაც უნდა მიყვარდეს, და, თუ იქ არა ვარ, იქითკენ უნდა მიმიხაროდეს.

იესომაც ხომ მითხრა' სამშობლოში წადიო.

მაგრამ ვიდრე სამშობლოში დაბრუნების სიხარულს ავწერდე, არ შეიძლება, გამოვტოვო თუ რა გორ სიზმრებსა ვხედავდი და რასა ვფიქრობდი.

რადგანაც უცხოეთში ყოფნა იესოს ქვეყნად მეორედ მოსვლამდე მომიხდა, ან მეორენაირად რომ ვსქვათ,—რევოლუციამდე, ამისათვის ჯერ გავიცნოთ რა გორი იყო ჩემი ცხოვრება რევოლუციამდე.

ი. მჰედლიშვილ

ქართველ მსახიობთა

საპროფესიო კავშირის წევრთა საგანგებო კრება 1918 წ. 24 ნოემბერს.

ქართულ კლუბის დარბაზში კვირა დილით შესდგა საგანგებო კრება ხსენებულ დაწესებულების. კრებას დაესწრნენ აგრეთვე საგანგებოთ ამისათვის მოწვეულნი პარლამენტის ხელოვნების კომისიის წევრნი და წარმომადგენელნი პრესისა.

კრების თავმჯდომარედ არჩეულ იქმნა ცნობილი დრამატურგი ნ. შიუკაშვილი, ხოლო საქმის ვითარება კრებას აუხსნა კავშირის საბჭოს თავმჯდომარემ შალვა დადიანმა, მისი სიტყვებიდან გამოირკვა, რომ საზოგადოებაში მითქმა-მოთქმა არსებობს თითქო სადაც ბრძოლა იყოს ახლად დაარსებულ დრამატ. სტუდიის და კავშირის და ამის გამოფერხდებოდეს საქმე, როგორც ერთის ისე მეორეს მხრით. მოხსენებულ იქმნა ისიც, რომ ამ საქმეში თვით მთავრობაც ჩაერია, მაგრამ ორ დასს შუა შეთანხმება ვერ მოახერხა და ამ ჟამად საქმე ისე არის რომ სეზონი აღარც კავშირელებს აქვს და არც დრ. საზ-ს სტუდიას. მომხსენებელმა განუმარტა კრების, რომ კავშირის მისწრაფება იყო ქ. თბილისში შექმნილიყო ერთი, ესრეთ წოდებული ავადმყოფი დასი. რომელშიაც უნდა შესულიყვნენ დამსახურებულნი და აგრეთვე სასცენო საქმეში უკვე გამოწრთვნილი მსახიობნი, რომელთაც დაეცვათ მთელი ტრადიციები ჩვენის თეატრის. რაც შეეხება სტუდიის დაარსებას და ახალ ძალთა მოვლენას, ამას რადა თქმა უნდა სიამოვნებით შეეგებებოდა კავშირი, მხოლოდ დრომდე ვერ მიიღებდა. კავშირს სწამდა, რომ სტუდია ეს მხოლოდ საწრთვნელი სკოლაა და მათი საშვალებით ჯეროვნად სეზონის წაყვანა შეუძლებელია, ამიტომაც სახელმწიფო თეატრში წარმოდგენების დღეები უნდა დათმობოდა მხოლოდ გამოცდილ დასს. აქედან კი თავის თავად გამომდინარეობს რომ კავშირი არავითარ მტრულ განწყობილებაში არ იმყოფებოდა სტუდიელებთან, მაგრამ სხვებისმიერ ეს ესე განმარტებული არ იქმნა დ დიდი შუღლა-შემოხლა ატყდა სახელმწიფო თეატრში დღეების შოვნისთვის. ბოლოს, როგორც ყველას მოეხსენება, სტუდიის ანტრეპრენიორებმა თავისი გაიტანეს და ხელი მიჰყვეს სეზონის წარმოებას, მაგრამ ორი წარმოდგენის მეტი ვეღარ შესძლეს და ახლა დრ. საზ-ს გამგეობამ წინადაბით მოგვმართა, რომ ჩვენ უარს ვამბობთ სეზონის წარმოებაზე და თქვენ თუ გნებავთ ამ ჟამად შეგიძლიანთ სეზონის საქმეს ხელი მოჰკიდეთო.

ეს მდგომარეობა ოფიციალად დაადასტურა კრებაზე მყოფმა დრამ. საზ-ს თავმჯდომარემ იოს. ბართაშვილმა.

შემდეგ კრებაზე აღიძრა საკითხი რომ გამომჟღავნებულიყო მთელი წარსული ვითარება სეზონის საქმისა. ბევრმა ორატორმა დაასაბუთა, რომ კავშირი არაფერ შუაში იყო, თუ წრევანდელ სეზონის საქმე ასე აიწეწ—დაიწეწა და სხვ. მაგრამ კრების უმრავლესობამ აღარ მოისურვა წარსულ დადგენილების გარჩევა დ ამჯობინა პრაქტიკულ საშვალების გამოძებნას ცდილიყვნენ.

კამათში მონაწილეობა მიიღეს, როგორც მსახიობებმა აგრეთვე რ. არსენიძემ, აკ. ფალავამ, ს. ჭანტურიშვილმა ალ. ახმეტელმა, ტ. ტაბიძემ და ბოლოს იმ გზას დაადგნენ, რომ კრებას აერჩია კომისია მთავრობასთან წარსადგომათ

კრებამ დაადგინა სეზონი აწარმოვოს კავშირმა ან თავის საკუთარის საშუალებით ან ანტრეპრენიორის გამოძებნით, ხოლო ყოველი ღონე იღონოს, რომ სეზონი უსათუოდ მოგვარებულ იქმნას ამასთანვე ხსენებულ კომისიას თავადთა მოხმობის მთავრობას, რომ ...უთრად იყოლიოს ქართული დასი სახელ. თეატრში, ხოლო თუ ეს ამ ჟამად მოუხერხებელია, რაიმე ნივთიერი დახმარება მაინც აღმოაჩინოს კავშირის დასს.

კომისიაში არჩეულ იქმნენ: რ. არსენიძე, ნ. შიუკაშვილი და შალვა დადიანი, რომელნიც ორშაბათს უნდა წარდგომოდენ კიდეც მთავრობას.

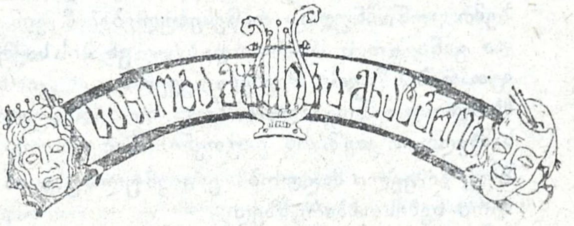

ქართულ დრამ. საზ—ის სტუდიამ, გ. ჯაბადარის რეჟისორობით, სახელმწიფო თეატრში ნოემბრის 18 და 22, ზედიზედ დასდგა ბრიეს პიესა „სარწმუნოება“. ამ პიესის პირველმა წარმოდგენამ დიდძალი საზოგადოება მიიზიდა, მეორეზედაც საკმაო ხალხი დაესწრო, მიუხედავად იმის რომ „ავთა ენათა“ საზოგადოებრივი აზრი მოშხამეს; ბევრს იმედი აღეძრა; აჰა, ძლივს ველირსებით ჩვენის სცენის განახლებასო. ეს არც უსაბუთო იყო, მაგრამ... თურმე ჩვენში ხელოვნება და მის ოფიციალ ჭირისუფალთა გრძნობა—ალღოიანობა იმდენად გაყინულია რომ ამ ახალ ქურუმთ ცივგულა სუსხისგან ფრთები დასცვივდათ. ეს კი დიდი უსამართლობა და უმადურობაა ჩვენი სასცენო ხელოვნების წინაშე. საერთო შთაბეჭდილება არა ჩვეულებრივი იყო; ასეთი შეხამებითი შერჩეული ფერებით, ერთსულოვნებით დადგმული პიესა იშვიათად გვინახავს: ხმა, მუსიკა, ფერები, ცეკვა, მორთულობა, სახის მოხატულობა—გრიმი და სხვ. დიდი ხელოვნებით იყო შესხმული. წუნია პატარძლებმა სხვა რომ ვეღარა გააწყეს-რა ჩურჩულობდნენ: რაღა თარგმანით დაიწყეს სეზონი, პიესა მომაბეზრებელიაო და სხვ. ასეთ „ნაკლთა“ ჩამოთვლაში—კი თითქმის ხელიდან გაეპარათ ის გარემოება რომ ჩვენი სასცენო ხელოვნების ცის ტატნობზე ახალი სხივი გამოჩნდა და გაძლიერებისთვის ხელი უნდა შეეწყოთ. ახალგაზდა სცენის მუშაკნი იმდენად მომზადებულნი იყვნენ, რო ძნელად თუ ერთს მეორეს ამჯობინებდით: თითქოს ზეპირად ასრულებდნენ, მოკარნახის ხმა სულ არ ისმოდა. თითოეული მსახიობთაგანი ვასაოცარის ტიპიურობით ასახიერებდა ნაკისრ როლს და აქ ერთი რომელიმე მონაწილე კი არ ბრწყინავდა არამედ მთელი მონაწილეთა შეთანხმებულება. პიესაც თუმცა შიგ და შიგ გრძელი ადგილები მოეპოება, არც თუ ისე დასაწუნია; ძველი კერპების დამხობა, ხალხის წინმსვლელობას რომ გადაღობებიან, დამხობა იმ ცრუ ღმერთებისაა ხალხს მაჯლაჯუნასავით რომ დასწოლიან განა როდისმე დრო მოჭმულად ჩაითვლება? ყოველ საუკუნესა ჰყავს თავისი ცრუ ღმერთები, კერპები და მათ წინააღმდეგ აზრის ამუშავება როდია უადგილო. ჩვენის აზრით, ეს პიესა ცოტა რო შემოკლდებოდეს, სახალხო რეპერტუარში საპატიო ადგილს დაიჭერს. კერძოდ აღმსრულებელთა შორის თავი ისახელეს და საუკეთესო მომავალის იმედი აღგვიძრეს; ვ. ანჯაფარიძის ასულმა (იაუ), ჯიქიამ (ქურუმთქურუმი), სარჩიმელიძემ (ოკიტ) გელოვანმა (სათნი), ცინაძემ [პაჭ] ალექსიშვილმა(ნურმ) მჟავიამ (ბითიუ) და სხ. მართალია გელოვანმა ხმა ვერ გამოიზოგა და სახელმწიფო თეატრის დარბაზს ვერ მაგრამ ეს შესანიშნავი მსახიობი დადგება. ანჯაფარიძის ასულმა პირდაპირ მოგვაჯადოვა თავისი ღრმა-შეგძებული

მსახი ი დადგება ჯიქია; ასევე ითქმის დანარჩენ ახალგაზდა ბაზეც; ცაცა ამირაჯიბისა და ანეტა ქიქოძის წარმატებამ გაგვაოცა; დიდი ნაბიჯი გადადგეს წინ. განსაკუთ. მეორე ანსამბლში იყვენ თავთავის ადგილს; მ. ჭიაურელი ხომ ჯადო-მსახიობია: ძნელად თუ შეამჩნევდით, რომ ბითუს და სათნის აღმასრულებელი ერთი და იგივე პირია. გზა მიეცით და იგი თავის ძალას გამოაჩენს. გ. იშხნელი [ფარაო] და ი. ზარდალიშვილი [რეჰუ] თვისს როლებს კარგად ასრულებდენ, მაგრამ საერთო ფარგლიდან ირკვეოდენ. საერთოდ ახალი დასი რო მხოლოდ ახალ ძალთაგან შესდგებოდეს, უკეთესია.—საჭიროა აქვე აღვნიშნოთ რომ კირველ მოქმედებაში ეპიზოდურ როლების აღმასრულებელნი ღირსეულად ასრულებდენ თვის მოვალეობას. მშვენიერი იყო სალიანგო სცენები ტ მუსიკა.

ვიმეორებთ დიდი დანაკლისი იქნება თუ ეს სტუდია მოქმედებას შესწყვეტამს. ბ-ნ გ. ჯაბადარს ეტყობა საკმაოდ განვითარებული ჰქონია სახელოვნო გემოვნება, სასცენო უნარი, ცოდნა და თუ იმდენი ძალა გამოიჩინა, რომ ჩვენი საზოგადოებრივი სახელოვნო ყინულიც გაალხო—მომვალი მისია და ამ რწმენით ვუსურვებთ წარმტებას. **წინამძღვარ—ი**

ქართველ მსახიობთა კავშირის დასის სეზონი სახელმწიფო თეატრში ქრისტიშობისთვის 6 ტრადიციულ პიესა ,,ღალატი'' თ ტრადიციულად დაიწყო: წამოდგენა გასცხადებისამებრ საათის შვიდზე კი არ, ტრადიციულად ხითქმის რვაზე დაიწყო რამაც ტრადიციული ტ ში-,,ვრემია'' ასტეხა დარბაზში. როგორც გავიგეთ, ერთს დამსახურებულ მსახიობს თავის ტრადიციისთვის არ ეღალატნა და ტრადიციულადვე დაიგვიანა, რამაც ამხანაგები უხერხულ მდგომარეობაში ჩააყენა და ამ ტრადიციულმა ჩვეულებამ ,,მოშალა,'' წარმოდგენა ტრადიციული იყო: არც ძალიან ბარგი არც ძალიან ცუდი. მთავარ მსახიობთ შორის სრული ანსაბლი ვერ იყო, თითქო მოქანცულან და უსიამოვნო ტვირთს მიათრევენო, სტატისტები და მათგან შექმნილი სალიანგო სცენები ტრადიციული იყო: ნამდვილი ბრბოსებური და მოუმზადებელი, თითქო არც დრო და არც ადგილი ჰქონიათ მათ მოსამზადებლადო. დასში დამსახურებული მსახიობნია. ამ ძალით უკეთესად შეუძლიანთ სეზონის წარმოება. ახალ ძალთაგამ შევნიშნეთ ძნელაძე, პირველი შთაბეჭდილება კარგია. ხალხი მრავალი დაესწრო. პიესა შეპარსული იყო საჭიროა მეტი მუშაობა და სიცხოველე.

,,მთის ზღაპარი'' ნ. შიუკიშვილისა მსახიობთა ,,კავშირის'' მიერ სახელ.თეატრში დადგმული ქრისტეშ. 13, უკვდავი ამბავია—სიყვარული მძლეა და მოვალეობის დამძლეველი. ეს აზრი ავტორს პოეტურ სურათებში აქვს ჩამოქნილი. პიესა თუმცა გვარიანად იყო დადგმული, მაინც გარეგნული ეფექტებით მოისუსტებდა: შენობის კედლები ისე ფაშფალებდა, გეგონება უნდა გადმოიქცესო. ეს სულ უბრალო რამ შთაბეჭდილებას აქარწყლებდა. ნ. დავითაშვილმა (მელო) ორ ცეცხლ შუა მოქცეულ ადამიანის ბრძოლა: სიყვარული თუ მოვალეობა, საყვარელ ადამიანთან თუ ბრმა გარემოებით შეუღლებულ კაცთან დარჩენა,=საუცხოვოდ გამოჰხატა. გ. იშხნელი ღირსეული აღმასრულებელი აღმოჩნდა თუში ლეოსი. ეს მსახიობი თანდისთან თანდისთან მწიფდება და კაი ძალას წარმოადგენს. მეტად ტიპიურნი იყვნენ გ. ფრონისპირელი [ფოცხვერა], ე. ჩერქეზიშვილი, ვ. გამყრელიძე [ყაფლან) და ნ. ციციშვილი. ახალგაზდა მსახიობმა დ. ძნელაძემ სინამდვილით განასახიერა სიძე, გულეშვილი თავადიშვილი. ამ მსახიობს ხმა, გარეგნობა სასცენო აქვს და თუ ნიჭის განვითარებას გზა მისცა—ღირსეულ ადგილს დაიჭერს ჩვენს სცენაზე. ხალხი საკმაოდ დაესწრო.

სინათლე, ი. გედევანიშვილის ცნობილი პიესა, [illegible]ერმა წარმოადგინა დეკემ. 16 და 20. პიესამ კარ[illegible]ბაიარა. დაესწრო დიდძალი ხალხი. მესამედ ხვალ [illegible]ადგენენ. **უსავანო**

ოპერა სახელმწიფო თეატრში ევლახიშვილის თანხლობით წესიერად ნიდის მას შემდეგ, რაც წინანდელმა ანტრეპრენიორმა წამხდარ საქმეს თავი მიანება და მომღერალ—მსახიობნი ღვთის ანაბარად დაჰყარა. დასში კარგი ძალნი არიან, ანსამბლი თითქმის მუდამ დაცულია და საზოგადოებაც ხალისიო ესწრება: თეატრი თითქმის მუდამ გაჭედილია ხალხით. უმთავრესად ევროპიული-რუსული ოპერები იდგმის. სავალალოა, რომ ვერ იქმნა და ქართული ოპერა ჯერ კიდევ ვერ მოეწყო. საჭიროა ამ მხარეს დროით მიექცეს ყურადღება

ს ხ ვ ა დ ა ს ხ ვ ა ა მ ბ ე ბ ი

ჩვენი ცნობილი მსახიობი ვალ. შალიკაშვილი ამ ჟამად მძიმე ავად არის. ექიმების სიტყვით მისი სოხუმშიგ ამგზავრება აუცილებელია. ეჭვს გარეშეა დაწესებულებანი და საზოგადო მოღვაწენი ყურად იღებენ ჩვენი ერის წინაშე ნაამაგდარ შალიკაშვილის კრიტიკულ მდგომარეობას და ტანჯვას.

შემოწირულებანი მიიღება ლატარიის კანტორაში და ქართულ მსახიობთა კავშირის თავმჯდომარესთან.

სანგანიძემ დაამზადა ცნობილ გერმანელ პროფესორ პირსთორფის ლექცია ,,**ქალთა შრომა და ქალთა საკითხი**". შინაარსი: როგორ განვითარდა ქალთა შრომა.- შრომის რა დარგს უფრო ეტანება ქალი.—მუშა—ქალის თანამედროვე მდგომარეობ.—მუშა-ქალის ხელ-ფასი.- ქალთა საკითხის წარმოშობა და განვითარება.—ქალთა საზგადო და საპროფესიო განათლების გამავრცელებელი საზოგადოებანი.—ქალთა უმაღლესი სწავლა-განათლება.—ქალების მოღვაწეობა ქველ მოქმეიების სარბიელზე.—სამოქალაქო დებულებით ქალის უფლებრივი მდგომარეობა გერმანიაში.—სხვა და სხვა სახელმწიფოებში.—ქალის საზოგადო-უფლებრივი მდგომარეობა.—ქალთა საემანსიპაციო მოძრაობის განვითარების ისტორია.

ლექცია შემოკლებულია და შეიცავს რვეულის 50 სავსე გვერდს. თუ ვინმე იკისრებს ამ ნაშრომის გამოცემას, სანგანიძე დაუთმობს ხელმისაწვდენ საფასურში და ფრიად შეღავათიან პირობით თვითონ ე იკისრებს წიგნაკის კორექტურას.

მისამართი: თბილისი არაგვის ქ. 12 ლოლუას ბინა.

მ ო წ ო დ ე ბ ა

ნათქვამია სწავლა არავის მოსპარბებიაო, ამიტომ ვურჩევ ყველას, ისწავლონ დასავლეთ ამერიკის ენა ანუ იდიომა, რომელიც გაბატონებულია საზღვარგარეთ ყველგან, დასავლეთ ამერიკის იდიომას ეწოდება კასტილ, რომელიც მე თვითონ შემიძლიან ვასწავლო პრაქტიკულად, რადგან ოთხი წელიწადი ვსწავლობდი ბუენოს აირესში.

ამ ენის სწავლა ყვილასათვის სასურველია თუ ამ ენის სწავლება გავრცელდა აქა, დასავლეთ-ამერიკელები ჩვენ ყველას დიდს დახმარებას აღმოგვიჩენენ ნივთიერად, რადგან იქაურების პოლიტიკა, მათი ენა გავრცელდეს მთელ დელამიწის ზურგზე. თუ ეს ჩემი აზოი აღსრულდა, მაშინ მე ვაცნობ[illegible] ჩემს იქაურ საყვარელ ინტელიგენციასა და [illegible]აქ-ციებს, გამოვიწერ მასწავლებლებს [illegible] თანავე ვთხოვ შემწეობას იქაურ მილია[illegible]ბსა, რომელნიც უეჭვ. დახმარებას აღმოგვიჩენენ. გარდა ამისა ვასწავლი სატელეგრაფო საქმესაც. სწავლის მსურველთ მნახონ თბილისში სათეატრო ქუჩაზე, № 1, საბაკალეო სავაჭრო „ბუენოს აირესში". ალ. მიხ. ტატიშვილი

შემოწირულება

ჟურნალ „თეატრი და ცხოვრების" ფონდის გასაძლიერებლად სევერიან მატარაძის თაოსნობით ს. ი. კოკოჩაშვილის „ფარმაცევტთა ამხანაგის" აფთიაქიდან შემოსწირეს:

1]	ს. ლ. მატარაძემ	10 მ.
2]	ნ. ი. მატარაძისამ	5 მ.
3]	ტ. ლ. რუხაძემ	5 მ.
4]	თ. მ. ხანთაძისასულმა	5 მ.
5]	მ. ნ. ლორთქიფანიძემ	5 მ.
6]	ქ. სანოძის ასულმა	5 მ.
7]	. თორაძემ	5 მ.
8]	ს. ტურაბელიძემ	3 მ.
9]	ს . მ. ბათმანაშვილმა	5 მ.
10]	ფ. მეგრელიშვილმა	5 მ.
11]	ვ. ხარაზიშვილმა	5 მ.
12)	ე. ი. გოცირიძს ასულმა	5 მ.
13)	ივ. ჩითაშვილმა	20 მ.
14)	ექიმ აპ. ტყემალაძემ	50 მ.
15)	უცობმა	20 მ.
16)	ალ. ს. ლორთქიფანიძემ	50 მ.
17)	„თეატრი და ცხოვრების მეგობარმა	25 მ.

შემოწირულთ გულითად მადლობას ვუძღვნით. **რედ.**

ა რ თ უ ლ ი

ლ ა ტ ა რ ი ა

ა რ დ ა გ ა ვ ი წ ყ დ ე თ!

ქართულ უნივერსიტეტის და თეატრის სასარგებლოთ გამოსულია **ხუთი მილიონის** ბილეთი.

პირველი მოგება 1000. 000 მანეთია. სულ მოგებაში დარიგდება **ნახევარი მილიონი.**

ვადა ხხლოვდება, დაეშურვთ ბილეთების ყიდვას. ბილეთები იყიდება თბილისს ლატარიის კანტორაში ხასახლის ქ. № 5. პროვინციაში ყველგან საცა გამოცხადებული

პირველი სეზონი

ქართველ მსახიობთა საპროფესიო კავშირისა

წარმოდგენები გაიმართება **სახელმწიფო თეატრში** ორშაბათობით და პარასკეობით

დ ა ს ი

ქალები:	**ვაჟები:**
აბაშიძე ტასო,	აბაშიძე ვასო,
ანდრონიკაშვილი ელო,	აბდუშელი დავ.
ანკარა სოფიო,	ბარველი ივანე,
გოგოლაშვილი თამარ,	გვარაძე ნიკო,
დავითაშვილი ნინო,	გუგუშვილი ალ.
ლეჟავა ოლ.	დადიანი შალვა,
პიერეტი ტ.	იშხენელი გირრგი,
მესხი ეფემია,	იორდანიშვილი გ.
სინაურიძე ოლ	მატარაძე ვიქტორ.
ქილარჯიშვილი მარ	ჟვიძე იოსებ
	სანდალა
ჩერქეზიშვილი ელისაბედ	სარაული მიხ
ჩხეიძე ანნა	ფროინნსპირელი გ.
ჯავახიშვილი ნატ	ციციშვილი ნიკ.
	ძნელაძე დავ.
	ჯაფაუიძე შ.

აგრეთვე დრო გამოშვეგით მიიღებენ: **ქ. ნ. ჩხეიძე ბბ. ვ. გუნია, ვ. გამყრელიძე გედევანოვი ალ. იმედაშვილი კ. ყიფიანი**

განზრახული რეპერტუარი: ახალი პიესები ორგინალი: ტარიელ გოლუა ლეო ქიაჩელის, სინათლე 2 ნაწილი—ი. გედევანიშვილის, ბედის ტრიალი—ან ერისთავ-ხოშტარიასი, მწირი-სარდალი დუტუ მეგრელის, ბურუსი სიო ჭანტურიშვილის; თარგმ.: დიდი ამბავი ტყუილ-უბრალოთ შექსპირის; ძველი რეჟიმი რიშკოვის სასახლის კარზე კომ.; ძველთაგან ორიგინალი=ბთის ზღაპარი ნ. შიუკაშვილის; სიმახინჯე მისივე; სინათლე 1 ნაწილი გედევანიშვილის; მსხვერპლი მისივ. ღალატი სუმბათიშვილის; უგვირგვინო მეფენი ალ. შანშვიაშვილის; ვინ არის დამნაშავე ნ. ნაკაშიძის; თარგმ. იულიოს კეისარი შექსპირის; გაუდეამუს ანდრეევის; ივდით ჯიოკომეტის; ხალხას სიკეთე ჰერცლის; იუდას მემკვიდრე სობოლჩიკოვ—სამარინის; ანტიგონე სოფოლკესი. რეჟისორობას გასწევენ—შალვა დადიანი ნ. შიუკაშვილი დავ. ყუშიტაშვილი. საპიროების დაგვარ მხატვრულ შემოქმედებაში მონაწილეობას მიიღებენ სხვა და ხვა სპეციალისტები მხატვრევი მუსიკოსები და სხ. და მათ შორის სცინის ცნობილი ტენნიკოსი

ბ. ზ ა ლ ც მ ა ნ ი

წარმოდგენები ყოველვის დაიწყება საღ. 7 საათზე. ადგილების ფასი ხელ-მისაწდომია. ორშაბათს 23-ს დეწარმოდგენილი იქმნება სინათლე. 1 ნაწილი გედევანიშვილის 3 მ. 7 სურ.

სელოვანი მსახვარი

დ ი ა ნ ო ზ კ ი კ ნ ა ვ ე ლ ი ძ ე.

ადიდებს ფოტოგრაფიულს სურათებს და ასრულებს ყოველგვარ მხატვრულ საქმეს.—ამზადებს საუცხოოდ, ფასიზად და დროზე. მისამართი: ქ. თბილისში — სამოვოლნი ქ. №1, ყვირილაში —ფოსტის ქ. ბეგლარ გვენტაძის სახლში.

რედაქტორ-გამომცემელი **იოსებ იმედაშვილი**